

Innst. 175 S

(2013–2014)

Innstilling til Stortinget fra helse- og omsorgskomiteen

Dokument 8:21 S (2013–2014)

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Gina Knutson Barstad, Karin Andersen, Torgeir Knag Fylkesnes og Johnny Ingebrigtsen om å videreføre det viktige arbeidet for at ansatte i sykehusene skal få tilbud om full jobb

Til Stortinget

Sammendrag

Det fremmes i dokumentet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjeninnføre konkrete og tydelige krav om å redusere deltidsbruken i norske sykehus, og at reduksjonen må skje på en fleksibel måte i samarbeid med de ansatte.»

Forslagsstillerne viser til at det har vært bred enighet om å satse på heltidsarbeid i helsesektoren, og påpeker at for å oppnå det trengs nødvendige virkemidler og at ledelsen i helseforetakene forplikter seg til oppgaven. Det vises til at det i foretaksmøtene til de regionale helseforetakene ble innført krav til sykehusene om å redusere andelen deltidsbruk med 20 prosent i 2011, og at kravet er blitt gjentatt for 2012 og 2013.

Det vises til at sykehusene utlyser svært mange deltidsstillinger, og at det gjennom årtier har utviklet seg en praksis i sykehusene med mange deltidsstillinger for å sikre tilgang på ekstra fleksibel arbeidskraft.

Forslagsstillerne mener at mangelen på hele stillinger å søke på gjør det mindre attraktivt å arbeide i helsesektoren.

Det understrekes at tilbud om nye og større stillinger må skje i nært samarbeid med tillitsvalgte og med mest mulig fleksibilitet for de ansatte.

Det påpekes at beregninger fra Statistisk sentralbyrå viser at det i løpet av få år vil skje en dramatisk vekst i behovet for sykepleiere og helsefagarbeidere. Forslagsstillerne mener at hvis man skal lykkes med å rekruttere nok ansatte til disse avgjørende viktige velferdsoppgavene, må utfordringen møtes med økt utdanning, gjennom å gjøre arbeidsplassene attraktive og gjennom å tilby hele stillinger.

Forslagsstillerne mener det er nødvendig å ha klare krav til helseforetakene om å redusere deltidsbruken, fjerne ufrivillig deltid og om å sørge for flere hele stillinger.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ruth Mari Grung, Tove Karoline Knutsen, Torgeir Micaelsen, Audun Otterstad og Freddy de Ruiter, fra Høyre, Kristin Ørmen Johnsen, Elisabeth Røbekk Nørve, Sveinung Stensland og Tone Wilhelmsen Trøen, fra Fremskrittspartiet, lederen Kari Kjønaas Kjos, Harald T. Nesvik og Morten Wold, fra Kristelig Folkeparti, Olaug V. Bollestad, fra Senterpartiet, Kjersti Toppe, fra Venstre, Ketil Kjenseth, og fra Sosialistisk Venstreparti, Audun Lysbakken, mener det er viktig av flere grunner å skape en heltidskultur i helsesektoren: Pasientene kan få bedre kvalitet på helsetjenestene og kan forholde seg til færre helsearbeidere. Det har betydning for kompetanseutvikling og styrker arbeidsmiljøet og samarbeidet på arbeidsplassen. En heltidskultur bidrar også til at spesialisthelsetjenesten får medarbeidere med større tilknytning til arbeidsplassen, og lederne får bedre mulighet til å følge opp. Problem-

stillingen har også et viktig likestillingsaspekt i og med at de fleste i deltidsstillinger er kvinner. For å beholde og rekruttere nok medarbeidere med rett kompetanse i fremtiden, må sykehusene legge til rette for medarbeiderne på en god måte ved at arbeidsorganiseringen tar utgangspunkt i faste heltidsstillinger.

Fra 2011 har regjeringen i oppdragsdokumentet stilt konkrete krav til helseforetakene om å øke andelen faste stillinger, øke stillingsandelen for medarbeidere i deltidsstillinger og tilby flere heltidsstillinger. Komiteen registrerer at samtlige helseforetak har oppnådd positive resultater i forhold til målet om å redusere deltid med 20 prosent, men at andelen fast ansatte som jobber deltid, fortsatt er høy og varierer fra 24 prosent i Helse Sør-Øst til 31 prosent i Helse Midt-Norge. Komiteen har merket seg at alle organisasjonene som deltok på høringen eller som har sendt innspill, mener at krav om redusert deltid i oppdragsdokumentet har hatt betydning for at helseforetakene har prioritert arbeidet med heltidskultur, og at de støtter intensjonene i forslaget om at dette fortsatt bør være et krav til helseforetakene.

Komiteen har merket seg Norsk Sykepleierforbunds (NSF) undersøkelse om endring av holdningen til deltid blant sykepleierstudentene, der andelen som oppga mulighet for deltidsarbeid som viktig for valg av yrke, var 75 prosent i 2001 og 37 prosent i 2012. NSF viser også til at andelen deltidsstillinger blant sykepleiere har vært stabil i perioden 2001–2012, og i spesialisthelsetjenesten har andel som jobber deltid, økt fra 48,4 prosent til 50,3 prosent. De viser også til at kun 41 prosent av de nyutdannede i 2013 fikk 100 prosent-stillinger, og at 28 prosent av de ledige sykepleierstillingene første kvartal 2013 var heltidsstillinger. NSF er positiv til at ansatte skal jobbe på tvers av avdelinger, i vikarpooler eller bemanningsenheter, men det forutsetter medbestemmelse og at det faglige og arbeidsmiljøet blir ivaretatt på en god måte. NSF tilrår at forslaget konkretiseres med at faste stillinger som hovedregel skal lyses ut som hele stillinger.

Den Norske Jordmorforening gjennomførte en arbeidslivsundersøkelse i 2010, der det kom frem at 55 prosent jobbet deltid. Årsakene til deltid var små barn, ønske om mer fritid, stor arbeidsbelastning og ønske om færre ubekvemme vakter av helsemessige grunner. Én av fire ønsker større stillingsbrøk, og gjennomsnittlig stillingsprosent ved de store klinikene mener de er 58 prosent. De viser videre til at det er høy gjennomsnittsalder blant jordmødre, og at vi står overfor store rekrutteringsutfordringer de kommende 5–10 årene. De færreste nyutdannede får tilbud om fast jobb.

Det er kuttet drastisk ned på liggetid i barseltiden, og de nye nasjonale retningslinjene for barselomsorg

tilrår hjemmebesøk av jordmor. Komiteen støtter Den Norske Jordmorforenings forslag om økt samarbeid mellom spesialisthelsetjenesten og kommunene for å tilby hele stillinger til jordmødre. I tillegg til at dette vil bidra til å nå målet om flere heltidsstillinger, vil det gi god breddekompetanse og spre de ubekvemme vaktene på flere.

Komiteen vil særlig understreke det store behovet for heltidsstillinger for jordmødre. Ifølge Den Norske Jordmorforening får de fleste ikke full jobb som jordmor når de er ferdig utdannet. Den Norske Jordmorforening henviste i komiteens høring også til Helsedirektoratets kvalitetskrav fra 2010 om at jordmor skal være til stede i aktiv fase av fødselen, noe som jordmødrene selv mener de bare har anledning til å kunne gjøre i halvparten av tilfellene, og de store kvinneklinikkene kommer dårligst ut her. Komiteen er bekymret over signalene om at kvalitetskravene i fødselsomsorgen ikke blir fulgt opp. Komiteen mener at å tilby deltidsansatte jordmødre større stillinger vil kunne bidra til at gravide og fødende sikres et forsvarlig tilbud og til å redusere arbeidsbelastningen og ufrivillig deltid.

Komiteen deler Fagforbundets tilnærming om at skal man klare å nå målet om heltid i helsesektoren, må helseforetakenes strategiske arbeid fokusere mer på systemene, strukturen og organiseringen av arbeidet og ikke bare på den enkelte som ønsker å jobbe mer. Fagforbundet mener det må skapes klare forventninger til arbeidstakerne om at hovedregelen er heltid. Forbundet viser videre til behov for nye turnussystemer og bevisst kulturendring blant personalet og til at alle parter må involveres og få et eierforhold til målet og arbeidet. Fagforbundet viser spesielt til at brukere/pasienter får et kvalitativt bedre tilbud med ansatte i hele stillinger som er bedre trent i jobben og har mer kompetanse, og at dette også minsker faren for feilbehandling. Forbundet fremhever også kvinneperspektivet med sikker inntekt og pensjonsrettigheter, samt mulighet for planlagt fritid uten å måtte jakte på ekstravakter. De indirekte personalkostnadene vil også gå ned med mer heltid. Fagforbundet viser til at de ca. 40 000 ansatte innenfor LO og YS sine medlemsområder utfører ca. 30 000 årsverk, noe som gir en gjennomsnittlig stillingsprosent på 75. Hjelpepleierne utgjør 7 390 ansatte og 4 929 årsverk, dvs. et snitt på 67 prosent.

Norsk Fysioterapeutforbund gjennomfører årlige lønns- og arbeidsundersøkelser, og ca. 80 prosent har full stilling, men i 2013 økte andelen som jobber deltid. Få fysioterapeuter går i turnus. Komiteen har merket seg at 30 prosent av fysioterapeutene som har deltidsstillinger i 2013, ønsker høyere stillingsbrøk.

Norsk Ergoterapeutforbund mener at deltidsstillinger i helsesektoren er et utbredt problem. Forbundet viser til at deltid ofte blir begrunnet med behovet

for at turnuser skal gå opp. Dette mener de er et vikarierende argument og viser til at ergoterapeuter i liten grad går i turnus. Det gjelder kun 12 prosent, men allikevel jobber 25 prosent deltid. Ergoterapeutforbundet viser til at deltidsstillinger begrunnes med sykehusenes eller kommunenes økonomi, og at de lever i usikkerhet hver budsjettøst. Komiteen har merket seg at 30 prosent av dem som jobber deltid, ønsker høyere stillingsbrøk, og at dette i liten grad har endret seg de siste årene, samtidig som deltid er lite utbredt blant dem som jobber turnus. Norsk Ergoterapeutforbund ser deltid som et kvinnepolitisk problem som medfører ustabile arbeidsforhold, usikkerhet om arbeidstid og ekstravakter, negativ virkning når pensjonsgrunnlaget skal beregnes og for muligheter til boliglån. Forbundet ber om at kravet utvides til også å omfatte kommunesektoren.

Komiteen har merket seg at flere av arbeidstakerorganisasjonene viser til at grunnbemanningen må øke for å nå målet om flere heltidsstillinger, og at en god seniorpolitikk er viktig.

Den norske legeforening stiller seg positiv til forslaget om å gjeninnføre konkrete og tydelige krav om redusert deltidsbruk i norske sykehus, og mener det må skje på en fleksibel måte i samarbeid med ansatte som en del av en livsfaseorientert arbeidsgiverpolitikk. Komiteen merker seg at den store utfordringen for Legeforeningen er at halvparten av legene i helseforetakene er midlertidig ansatte, og at de i gjennomsnitt er 42 år når de får fast stilling. De viser også til at det er vanskelig å hevde lovhjemlede rettigheter for midlertidig ansatte leger, og at de vegrer seg for å melde fra om kritikkverdige forhold. Dette mener de har konsekvenser for pasientsikkerheten.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil understreke at faste stillinger må være hovedregelen i arbeidslivet. Disse medlemmer slutter seg derfor til høringsuttalelsene fra Den norske legeforening om at sykehusdriften i Norge må baseres på fast ansatte arbeidstakere, og at alle sykehus må ha en plan for langsiktige investeringer i ansatte i sykehus som grunnlag for å redusere bruken av deltidsansettelser og midlertidige ansettelser.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti merker seg at det foreligger en modell for implementering av faste stillinger, utarbeidet av regionale helseforetak og videreutviklet i samarbeid med Legeforeningen og Spekter, men at det foreløpig er stillstand når det gjelder oppstarten av arbeidet med implementeringen av faste stillinger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sette klare krav til helseforetakene om å redusere bruken av midlertidige ansettelser, og om at faste stillinger skal være hovedregelen.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at det er stilt krav i foretaksmøtene om å tilrettelegge for flest mulig faste stillinger; også når det gjelder leger i spesialistutdanning (LIS-leger). Dette kravet ligger fast.

Flertallet viser til at det har vært prosesser mellom de regionale helseforetakene og Legeforeningen for å finne en modell som ivaretar behovet for effektive utdanningsløp for LIS-legene, god fordeling mellom spesialiteter og geografisk fordeling, og at det ikke opprettes flere stillinger enn det er behov og økonomisk dekning for.

Flertallet vil videre vise til at man har kommet frem til en enighet om modell, men arbeidsgiverforeningen Spekter og Legeforeningen er uenig om det er behov for endringer i tariffavtalen og eventuelt hvilke. Det er avholdt flere møter mellom partene om dette. Flertallet påpeker at Helse- og omsorgsdepartementet verken er arbeidsgiver eller part i tariffavtalen, og det er partene som har ansvar for å komme frem til enighet.

Komiteen viser til at NITO Bioingeniørfaglig institutt mener at alle skal ha mulighet til heltidsarbeid, men det må være et valg ut fra egen livssituasjon. Ufrivillig deltidsarbeid er ikke et problem for bioingeniører, som er NITOS største yrkesgruppe innen helse, men de støtter forslaget om at regjeringen bør gjeninnføre konkrete og tydelige krav om redusert deltidsbruk i norske sykehus.

Arbeidsgiverforeningen Spekter viser til at det er bred enighet i sykehusene om at heltid skal være det normale, og at deltid så langt som mulig skal unngås. Spekter mener at arbeidet som er i igangsatt i helseforetakene, vil fortsette med uforminsket styrke, uavhengig av rapporteringskrav. Komiteen har merket seg at Spekter viste til at på Sørlandet sykehus var det kun 14 av 100 som ønsket økt stillingsbrøk, som takket ja til å øke stillingsbrøken ved å knytte seg til et bemanningssenter, fordi de fortrinnsvis ønsket å jobbe mer på samme post. Spekter viser også til at det er svært få små stillinger i helseforetakene. I Helse Sør-Øst som omfatter ¾ av de ansatte, er det under 1 prosent som har under 20 prosent-stilling, og dette er stort sett studenter. Gjennomsnittlig stillingsstørrelse

i Helse Sør-Øst er ca. 90 prosent, og Oslo universitetssykehus har 97 prosent. Spekter viser til en kartlegging i 2012 der kun 6,4 prosent av de deltidsansatte ønsket hel stilling, og 13,6 prosent ønsket å øke stillingsbrøken, men ikke til hel stilling. Samtidig viser en annen generell undersøkelse at 70 prosent av dem som jobber deltid i Norge, vil jobbe mer dersom de får mer tilpasset arbeidstid. Spekter prioriterer derfor tiltak knyttet til arbeidstidens organisering og tilpassing til den enkeltes hverdag. Spekter viser også til at enkelte arbeidstakerorganisasjoners krav til organisering av helgearbeid gjør det utfordrende å redusere deltid. Spekter mener at det først og fremst er behov for å endre arbeidsmiljøloven slik at ledere får økt handlingsrom til å tilrettelegge arbeidstidsordninger som er tilpasset driftsmessige behov og den enkelte ansattes livssituasjon og ønsker.

KS viser til at deltidsarbeid er en stor utfordring i den kommunale helse- og omsorgssektoren, og at mye deltid er uheldig for kvaliteten på tjenestene og for mulighetene til å rekruttere tilstrekkelig og kompetent arbeidskraft. Deltidsarbeid over tid er også uheldig for den enkelte arbeidstaker med tanke på muligheter for inntekts- og kompetanseutvikling og fremtidige pensjonsrettigheter. Komiteen har merket seg at KS ønsker endring i arbeidsmiljøloven som innebærer at arbeidsgiver kan fastsette ordinære turnusordninger som gjennomgående praktiseres i dag etter drøftinger med tillitsvalgte. KS understreker betydningen av gode lokale prosesser, hvor intensjonene i partssamarbeidet er et viktig grunnlag for dialog. KS ønsker en utvidelse av medlevertforskriftens virkeområde og at partene lokalt gis adgang til å inngå avtaler om alternative arbeidstidsordninger.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, er opptatt av at helsesektoren har et stort rekrutteringsbehov, at arbeidsgiverpolitikken må innrettes slik at man sikrer tilgang på godt kvalifiserte søkere, og at man ikke sløser med de knappe arbeidskraftressursene. I dag representerer både den høye deltidsandelen og det høye sykefraværet i helsesektoren store tap av arbeidskraftressurser.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, merker seg at Sundvolden-erklæringen er tydelig på at regjeringen vil arbeide for å redusere bruken av ufrivillig deltid og midlertidighet i offentlig sektor, samt at regjeringen vil arbeide aktivt for å etablere en heltidskultur i arbeidslivet. Dette flertallet viser til at det i foretaksmøtene i de regionale helseforetakene spesielt pekes på arbeidet knyttet til denne problemstil-

lingen. Regjeringens tydelige ambisjoner er uttrykt slik:

«Arbeidet med å øke andelen faste stillinger og redusere bruken av deltid videreføres. De regionale helseforetakene skal delta i utvikling av kunnskapsgrunnlaget og samarbeide om tiltak for å øke andelen faste stillinger og redusere bruken av deltid i samarbeid med tillitsvalgte og arbeidstakerorganisasjoner».

Dette flertallet merker seg at de regionale helseforetakene skal rapportere på dette til departementet.

Dette flertallet viser til at til tross for at arbeidet for en sterkere heltidskultur har pågått i mange år, er om lag 35 prosent deltidsansatt i de regionale helseforetakene. Dette flertallet merker seg at Arbeidsgiverforeningen Spekter på høring i komiteen den 18. mars 2014 presenterte en kartlegging fra 2012 som viser at bare 6,4 prosent av de deltidsansatte i sykehusene ønsker hel stilling, og videre at kun 13,6 prosent ønsket å øke stillingsandelen, men ikke til hel stilling. Dette flertallet noterer seg at flertallet av dem som arbeider i sykehusene, ikke ønsker en endring i stillingsprosent. Dette flertallet mener dette viser at arbeidet med å øke heltidskulturen i sykehusene må handle om flere og mer aktive tiltak enn kun å pålegge helseforetakene krav om å redusere deltidsbruken.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, merker seg at Fagforbundet og Arbeidsgiverforeningen Spekter i 2011 inngikk et samarbeid om heltid i sykehusene, og at målsettingen er å ta initiativ til prosesser og prosjekter som tar sikte på i størst mulig grad å fjerne ufrivillig deltid og få flere ansatte i sektoren til å velge større stillingsbrøk eller hel stilling. Flertallet merker seg også at de nevnte organisasjoner mener det må arbeides for nye løsninger innen arbeidstidsfeltet, og at arbeidsplaner og turnusplaner er viktige elementer i arbeidet med å redusere deltidsandelen. Flertallet mener det er viktig å oppfordre til flere gode samarbeidsordninger mellom arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene. Flertallet viser i den sammenheng til flere forsøk med alternative turnusordninger som har gitt gode resultater både for lavere sykefravær, økt pasienttilfredshet og større heltidsandel bl.a. i Bergen kommune.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti konstaterer at krav til helseforetakene om å øke andel faste stillinger og redusere deltid har hatt effekt, men at det fortsatt er for mange som

jobber deltid. Høy andel deltid har konsekvenser for pasientsikkerheten, rekruttering, effektiv bruk av helseressurser og likestilling i samfunnet.

Disse medlemmer viser til at bruk av deltid varierer mye mellom helseyrkene. Mens det er lite utbredt blant leger, bioingeniører og teknisk personell, er det fortsatt mange sykepleiere, helsefagarbeidere og hjelpepleiere som jobber deltid.

Disse medlemmer innser at det tar tid å endre holdninger og arbeidsorganisering, men skal vi lykkes med å skape en heltidskultur for alle yrkesgrupper i helsesektoren, må det settes tydelige krav til det offentlige som arbeidsgiver.

Disse medlemmer mener at organisering av arbeidet må ta utgangspunkt i heltidsstillinger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener det må skapes klare forventninger til arbeidstakere om at faste heltidsstillinger er det normale i helsesektoren. Arbeidsgiver må ha hovedfokus på de heltidsansattes arbeidstid og arbeidsbelastning. Arbeidstiden til dem som søker deltid bør i størst mulig grad tilpasses de heltidsansattes arbeidstid. Arbeidsgiver kan oftere benytte styringsretten, noe som vil gjøre det enklere å lyse ut hele stillinger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er en rekke virkemidler som må tas i bruk i sykehusene for å øke andelen heltidsansatte. Løsningene må være forankret både hos ledelsen og de tillitsvalgte. Disse medlemmer vil presisere at det er et overordnet mål at alle arbeidstakere som ønsker det, skal kunne sikres hele stillinger, og at hele stillinger skal være hovedregelen på sykehus og ikke noe man må kjempe seg til.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at det samtidig er viktig å understreke at deltidarbeid fortsatt skal være en mulighet, og at det må tilrettelegges for arbeidstakere som i perioder ønsker redusert arbeidstid.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener arbeidstakere i helsesektoren skal ha de samme muligheter som andre yrkesgrupper til å søke om tilpasset arbeidstid på grunn av omsorg for små barn, av helsemessige årsaker og gjennom seniortiltak.

Disse medlemmer er opptatt av at myndighetene spiller på lag med partene i arbeidslivet for å skape en heltidskultur i hele helsesektoren. Det er spesielt gledelig at samtlige arbeidstakerorganisasjo-

ner nå har hovedfokus på heltid. Arbeidsgiverorganisasjonene Spekter og KS mener det er nødvendig å endre arbeidsmiljøloven for å nå målet om mer heltid. Disse medlemmer viser til at et flertall av yrkesgruppene i helsesektoren arbeider heltid innenfor gjeldende lov, slik som mange andre yrkesgrupper som har døgkontinuerlig aktivitet, jf. politi og brannvesen. Arbeidsmiljøloven skal verne om arbeidstakernes helse og gi mulighet til et forutsigbart familieliv og fritid.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet er åpne for å justere og modernisere myndighetenes regulering av arbeidslivet, men ikke for å svekke intensjonene i arbeidsmiljøloven og vern om arbeidstakerne.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at deltid har vært en utfordring over mange år. Det har vært vanskelig å ha et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for å sette inn tiltak som virker. Først når kunnskapsgrunnlaget foreligger, har det vært mulig å endre utviklingen. Disse medlemmer viser til at regjeringen har forsterket fokuset på å skape pasientens helsetjeneste. Derfor er det viktig at vi setter kompetanse og kontinuitet som viktige tiltak for å bidra til å utvikle kvaliteten i helsetjenesten enda mer. Regjeringen har ikke endret fokus, men tvert imot fortsatt oppfølgingen av utviklingen på dette området.

Disse medlemmer vil påpeke at regjeringen ikke har redusert styringskravene til de regionale helseforetakene om å videreføre arbeidet med å redusere bruken av deltid og etablere heltidskultur i sykehusene. Disse medlemmer ønsker, som regjeringen, en forenkling av styringsbudskap og krav til rapportering. Disse medlemmer er derfor tilfreds med at det i foretaksprotokollen til de regionale helseforetakene januar 2014 ble stilt bl.a. følgende styringskrav:

- Viktige forbedringstiltak som er igangsatt, må videreføres. Dette gjelder blant annet bedre oppgavedeling, utvidet åpningstid for planlagt virksomhet, øke andelen faste stillinger og etablere heltidskultur.
- Sykehusene skal føre en ansvarlig arbeidsgiverpolitikk som også bidrar til å sikre tilgang på helsepersonell i framtida og forsikre seg om at ansatte hos leverandører – også i andre land – har forsvarlige vilkår.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti understreker at en heltidskultur ikke oppstår av seg selv. Det krever vedvarende politisk innsats. Disse medlemmer understreker at det er

uheldig at regjeringen velger å svekke denne innsatsen gjennom svakere krav til helseforetakene. Disse medlemmer vil også presisere at klare krav til heltidskultur og faste stillinger må bli tydeliggjort i den varslede nasjonale helse- og sykehusplanen.

Disse medlemmer viser til at folk trenger tid til å omstille livet sitt, til å finne gode og praktiske løsninger for familien og hverdagen. Derfor må tilbud om nye og større stillinger skje i nært samarbeid med tillitsvalgte, og med mest mulig fleksibilitet for de ansatte.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti merker seg at ut fra dagens situasjon er en av utfordringene nå å få medarbeiderne til å ville arbeide i hele stillinger. Disse medlemmer er opptatt av at valgfrihet med hensyn til stillingsstørrelse fortsatt må få være en viktig verdi, også i helsesektoren, og at arbeidet med å oppnå en heltidskultur må handle om innsats på mange ulike områder. Disse medlemmer mener nytenking knyttet til turnusordninger kan være en av løsningene på deltidsproblematikken. Disse medlemmer viser til at f.eks. flere langvakter kan ha positiv effekt knyttet til helgebefrustningen for ansatte. Disse medlemmer viser til erfaringer fra intensivavdelingen ved Oslo universitetssykehus (OUS) hvor man har praktisert tolvtimersvakter i helgene i flere år. Disse medlemmer har merket seg at man ved OUS ikke har erfaring med at det gjøres mer feil på disse vaktene, selv om dette er fremhevet som en av årsakene til at flere arbeidstakerorganisasjoner ser ut til å være skeptiske til bruk av langvakter. I tillegg mener disse medlemmer at det bør etableres fleksible ordninger slik at medarbeiderne kan arbeide i ulike avdelinger, og at deler av stillingen kan knyttes til sykehusenes egne bemanningsbyråer.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til forslag i høringen fra Norsk Sykepleierforbund om konkretisering av forslaget ved å legge til «Faste stillinger skal som hovedregel

lyses ut som hele stillinger», og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre konkrete og tydelige krav om å redusere deltidsbruken i norske sykehus, og at reduksjonen må skje på en fleksibel måte i samarbeid med de ansatte. Faste stillinger skal som hovedregel lyses ut som hele stillinger.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, vil stemme imot de fremsatte forslag.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen sette klare krav til helseforetakene om å redusere bruken av midlertidige ansettelser, og om at faste stillinger skal være hovedregelen.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen gjennomføre konkrete og tydelige krav om å redusere deltidsbruken i norske sykehus, og at reduksjonen må skje på en fleksibel måte i samarbeid med de ansatte. Faste stillinger skal som hovedregel lyses ut som hele stillinger.

Komiteens tilråding

Komiteen viser til representantforslaget og merknadene og råder Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:21 S (2013–2014) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Gina Knutson Barstad, Karin Andersen, Torgeir Knag Fylkesnes og Johnny Ingebrigtsen om å videreføre det viktige arbeidet for at ansatte i sykehusene skal få tilbud om full jobb – vedlegges protokollen.

Oslo, i helse- og omsorgskomiteen, den 24. april 2014

Kari Kjønaas Kjos

leder

Ruth Mari Grung

ordfører

Vedlegg**Brev fra Helse- og omsorgsdepartementet v/statsråden til helse- og omsorgskomiteen, datert 10. april 2014**

Dokument 8:21 S (2013-2014) Representantforslag om å fortsette det viktige arbeidet for at ansatte i sykehusene skal få tilbud om full jobb – fra stortingsrepresentantene Gina Knutson Barstad, Karin Andersen, Torgeir Knag Fylkesnes og Johnny Ingebrigtsen

Jeg viser til brev fra helse- og omsorgskomiteen av 18. mars 2014, vedlagt Dokument 8:21 S (2013-2014).

Stortingsrepresentantene Gina Knutson Barstad, Karin Andersen, Torgeir Knag Fylkesnes og Johnny Ingebrigtsen har fremmer i representantforslaget følgende forslag:

Stortinget ber regjeringen gjeninnføre konkrete og tydelige krav om å redusere deltidsbruken i norske sykehus, og at reduksjonen må skje på en fleksibel måte i samarbeid med de ansatte.

Regjeringen er opptatt av å redusere bruken av deltid og å arbeide for å etablere en heltidskultur i helsetjenesten. Det er viktig for meg å være klar på at flest mulig ansatte i hele stillinger øker kvaliteten på pasientbehandlingen, økt kontinuitet i arbeidet med pasientene bidrar til økt pasientsikkerhet.

Flest mulig ansatte i faste hele stillinger er en viktig forutsetning for å lykkes med å utvikle "pasientens helsetjeneste". Derfor er det viktig at vi setter kompetanse og kontinuitet som prioriterte tiltak for å bidra til å videreutvikle kvaliteten i helsetjenesten. Regjeringen har ikke endret fokus, men tvert i mot fortsatt oppfølgingen av disse utfordringene. Vi vil bidra til å utvikle en kultur for heltid, men alle må bidra for å lykkes med dette; styret, toppledelsen, ledere på alle nivå, tillitsvalgte og vernetjeneste, medarbeiderne, og også gjennom dialog med studenter, høyskoler og universitet.

"Deltidskulturen" i sykehus har utviklet seg over mange år og det blir nå tatt tak i på en konstruktiv måte. I 2011 ble det stilt krav om å redusere bruken av deltid i sykehusene med 20 prosent, og i 2012 ble det stilt krav om å øke kunnskapsgrunnlaget og å øke samarbeidet med ansatteorganisasjonene i utviklingen av nye tiltak.

Resultatene fra det systematiske arbeidet som spesialisthelsetjenesten har gjort gjennom de siste årene viser en positiv effekt på flere områder:

1. Bruken av deltid er redusert med omkring 20 prosent i alle de fire regionale helseforetakene siden 2011

2. Mange av medarbeiderne i sykehusene har fått hele stillinger og mange har økt sin stillingsprosent
3. Det har blitt en økt bevissthet i hele organisasjonen omkring denne utfordringen
4. Det arbeides systematisk for fortsatt å redusere bruk av deltid og en ser en endring i tilnærming – et klarere fokus på å skape en heltidskultur
5. Økt kunnskapsgrunnlag omkring bruk av deltid
6. Et økt samarbeid mellom arbeidsgiver og ansatteorganisasjonene knyttet til spørsmål om bruk av deltid

I foretaksmøtet med de regionale helseforetakene 7. januar i år stilte jeg krav om at sykehusene skal føre en ansvarlig arbeidsgiverpolitikk. Jeg understreket at viktige forbedringstiltak som er igangsatt, må videreføres. Dette gjelder blant annet å fortsette det systematiske arbeidet med å redusere bruken av deltid og det å etablere en heltidskultur.

Regjeringen er opptatt av å se på hvordan en på best måte kan ta dette viktige arbeidet videre. Det å redusere detaljeringsgraden i styringskravene betyr ikke at det systematiske arbeidet på dette området ikke skal fortsette med samme styrke. Det er viktig å ansvarliggjøre sykehusene som arbeidsgivere slik at de finner nye og fleksible tiltak som motiverer medarbeidere til å ville arbeide i økte stillingsprosenter, og helst i hele stillinger. Det er dessuten behov for å etablere større grad av fleksibilitet i virksomhetene slik at medarbeidere kan arbeide i ulike avdelinger, og at deler av stillingen er knyttet til sykehusene egne bemanningsbyråer osv. Man må understøtte ledere og tillitsvalgte i sykehusene slik at de finner løsninger som gjør at flest mulig kan få hele stillinger. Dette er også viktig for å sikre at man får flest mulig årsverk ut fra de ansatte man har i helsetjenesten. Det innebærer også å tilrettelegge for de som av ulike årsaker har krav eller behov for redusert arbeidstid.

Det er min oppfatning at de regionale helseforetakene samarbeider godt på tvers av regionene og jeg er orientert om at det samlet sett er utviklet et godt felles kunnskapsgrunnlag. Denne kunnskapen gjør det mulig å skille mellom myter og årsaker til deltid. Enkelte har deltidsstillinger etter eget ønske, av helsemessige årsaker, sosial- og andre velferdsgrunner, AFP-løsninger, gradert sykemelding, gradert tilrettelegging, utdanningspermisjon, bistillinger i utdanningsinstitusjon, og andre ikke definerte årsaker. Kunnskapen er også avgjørende for å vite hvor det

mulig å gjøre forbedringer og hvor det foreligger legitime årsaker til fortsatt bruk av deltidsstillinger.

Representantene ønsker å gjeninnføre konkrete og tydelige krav om å redusere deltidsbruken i norske sykehus, og at reduksjonen må skje på en fleksibel måte i samarbeid med de ansatte. Jeg mener at Regjeringen har vært tydelig på at viktige forbedringstiltak som er igangsatt for å redusere bruken av deltid og

etablere en heltidskultur skal videreføres og styrkes. Det innebærer å understøtte ledere og tillitsvalgte i sykehusene i deres arbeid for å finne fleksible løsninger som gjør at flest mulig kan få hele stillinger, og samtidig tilrettelegge for de som av ulike årsaker har krav eller behov for redusert arbeidstid. For å lykkes med det videre arbeidet, må hele organisasjonen bidra med å utvikle en heltidskultur.